

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

29 11 2022 р.

м. Київ

№ 1067

Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо впровадження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти»

Відповідно до статті 33 Закону України «Про освіту», пункту 8 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630 (із змінами), наказу Міністерства економіки України від 19.10.2021 № 755-21 «Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» та з метою підвищення методичного й практичного рівнів професійної компетентності вихователів закладів освіти, що забезпечують здобуття дошкільної освіти дітям відповідного віку,

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Типову програму підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо впровадження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» (далі – Типова програма), що додається.
2. Рекомендувати закладам післядипломної педагогічної освіти Типову програму для педагогічних працівників закладів освіти, що забезпечують здобуття дошкільної освіти дітям відповідного віку.
3. Директорату дошкільної, шкільної, позашкільної та інклюзивної освіти (Єресько О.) забезпечити оприлюднення Типової програми на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України.
4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Рогову В.

Міністр

Сергій ШКАРЛЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказом Міністерства освіти і науки України
від 29.11.2022 № 1067

ТИПОВА ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо
впровадження професійного стандарту
«Вихователь закладу дошкільної освіти»

Розробники: відділ дошкільної та початкової освіти Державної установи «Український інститут розвитку освіти»

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Загальні положення

Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо впровадження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» (далі – Програма) розроблена відповідно до державної політики в галузі дошкільної освіти, стратегій щодо підвищення якості дошкільної освіти та професійного рівня вихователів дошкільної освітньої ланки.

Актуальність Програми полягає в необхідності надання педагогічним працівникам знань, формування умінь і навичок для імплементації професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» (далі – Стандарт) в практичну діяльність за фахом. Це сприятиме підвищенню професіоналізму якості дошкільної освіти України.

Програму розроблено згідно з законодавством – законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», Наказу Міністерства економіки України «Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» від 19 жовтня 2021 року №755-21.

Програма передбачає формування компетентностей щодо впровадження Стандарту з урахуванням особистісно-орієнтованого, інтегрованого, компетентнісного та діяльнісного підходів.

Цільова аудиторія: вихователі закладів дошкільної освіти.

Обсяг: 45 год. (1,5 кредити ЄКТС).

Форма підвищення кваліфікації: інституційна (очна, заочна, дистанційна), дуальна, на робочому місці. Форми підвищення кваліфікації можуть поєднуватись.

Основні види підвищення кваліфікації є: навчання за програмою підвищення кваліфікації, участь у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах тощо.

Мета підвищення кваліфікації: формування та розвиток компетентностей вихователів закладів дошкільної освіти для подальшої професійної діяльності з урахуванням вимог Стандарту.

Реалізація визначеної мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

1. Ознайомити цільову аудиторію зі змістом, структурою, компонентами Стандарту, підготувати до його імплементації в практичну діяльність.
2. Сприяти формуванню та розвитку професійних компетентностей вихователів закладів дошкільної освіти (далі – ЗДО) відповідно Стандарту.
3. Формувати знання, уміння і навички, необхідні для виконання вихователями трудових функцій, передбачених Стандартом.
4. Формувати здатності та готовності вихователів ЗДО до постійного професійного розвитку.

Напрями підвищення кваліфікації: формування і розвиток професійних компетентностей; створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища, особливості (специфіка) інклюзивного навчання, забезпечення додаткової підтримки в освітньому процесі дітей з особливими освітніми потребами; використання інформаційно-комунікативних та цифрових технологій в освітньому процесі; розвиток комунікаційної, інклюзивної, емоційно-етичної компетентностей.

Результати навчання

Підвищення кваліфікації вихователів передбачає вдосконалення набутих та формування й розвиток нових загальних і професійних компетентностей передбачених Стандартом, які сприятимуть ефективності виконання трудових функцій:

загальні компетентності: громадянська (ЗК.01), соціальна (ЗК.02), культурна (ЗК.03), лідерська (ЗК.04), підприємницька (ЗК.05), етична (ЗК.06);

професійні компетентності: прогностична (А1), організаційна (А2), оцінювально-аналітична (А3), предметно-методична (А4), здоров'язбережувальна (Б1), проєктувальна (Б2), психо-емоційна (В1), педагогічне партнерство (В2), морально-етична (В3), здатність до навчання впродовж життя (Г1), інформаційно-комунікаційна (Г2).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

- розуміти значення професії вихователя ЗДО в контексті імплементації Стандарту;
- усвідомлювати необхідність формування й розвитку загальних та професійних компетентностей, знань, умінь і навичок для ефективного виконання трудових функцій відповідно Стандарту;
- розуміти значення професійного розвитку, здійснювати оцінювання власної професійної діяльності та визначати перспективи зростання;
- моделювати індивідуальну траєкторію професійного розвитку.

Зміст програми та форми роботи

Зміст Програми передбачає теоретичну і практичну підготовку вихователів, а також виконання ними самостійної роботи.

Теоретична складова Програми зорієнтована на ознайомлення цільової аудиторії зі структурою та змістовним наповненням Стандарту, його основними

поняттями та категоріями; розуміння ролі Стандарту для професійного розвитку вихователя, планування власної траєкторії професійного зростання.

Зміст *практичної складової* Програми передбачає формування здатності та готовності педагогічних працівників до розвитку професійних компетентностей, оцінювання власної трудової діяльності відповідно Стандарту; застосування набутих компетентностей під час виконання трудових функцій, передбачених Стандартом; здійснення безперервного особистісного та професійного розвитку.

Практичні завдання виконуються слухачами у перебігу практичних занять, що передбачені навчально-тематичним планом Програми.

Самостійна робота містить:

– завдання, спрямовані на вивчення нормативних та інструктивно-методичних документів, які регулюють професійну діяльність вихователя ЗДО;

– завдання пошуково-дослідницького змісту, спрямовані на розв'язання актуальних питань щодо впровадження оновленого Стандарту в практичну діяльність, розвиток необхідних компетентностей;

– практичні завдання, які допоможуть у формуванні та розвитку знань, умінь і навичок вихователів для виконання трудових функцій, передбачених Стандартом;

– вправи, спрямовані на рефлексію.

За результатами виконання завдань самостійної роботи слухачі презентують і захищають авторський проєкт (тематика відповідно фахового напрямку), щодо формування та розвитку професійних компетентностей вихователя.

Зміст програми складається з трьох модулів та дев'яти взаємопов'язаних тем. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест із 30 запитань. Максимальну кількість балів, яку можуть отримати учасники 100 балів. Прохідний бал більше 75 балів. Учасники, які успішно склали тест, отримують сертифікат.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 45 год., з них: 8 год. – лекційні заняття, 20 год. – практична робота, 15 год. – самостійна робота, 2 год. – підсумкові заходи.

Навчально-тематичний план

Назва тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичн і заняття	Самостій- на робота	Підсумко- вий тест	Усього
МОДУЛЬ 1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ СТАНДАРТУ «ВИХОВАТЕЛЬ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ»					
Тема 1.1. Зміст і структура Стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти»	2	-	1	-	3
Тема 1.2. Нормативно-правова база, що регулює професійну діяльність вихователя ЗДО	-	2	1	-	3
<i>Всього за модулем</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>-</i>	<i>6</i>
МОДУЛЬ 2. ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИХОВАТЕЛЯ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ВІДПОВІДНО СТАНДАРТУ					
Тема 2.1. Кодифікація трудових функцій, професійних компетентностей, знань, умінь та навичок вихователя ЗДО, їх місце в структурі Стандарту	2	2	-	-	4
Тема 2.2. Ключові професійні компетентності, знання, уміння та навички вихователя ЗДО для організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу	-	2	2		4
Тема 2.3. Ключові професійні компетентності, знання, уміння та навички вихователя ЗДО для створення здорового, безпечного розвивального інклюзивного освітнього середовища	-	4	2	-	6

Тема 2.4. Ключові професійні компетентності, знання, уміння та навички вихователя ЗДО для забезпечення партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу	-	2	2	-	4
Тема 2.5. Ключові професійні компетентності, знання, уміння та навички вихователя ЗДО для забезпечення власного професійного розвитку та самовдосконалення	-	2	2	-	4
Разом за модулем	2	12	8	-	22
МОДУЛЬ 3. ІНДИВІДУАЛЬНА ТРАЄКТОРІЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ					
Тема 3.1. Моделювання індивідуальної траєкторії професійного розвитку вихователя ЗДО відповідно до Стандарту	2	4	2	-	8
Тема 3.2. Дорожня карта імплементації Стандарту в роботу вихователя ЗДО	2	2	3	-	7
Разом за модулем	4	6	5	-	15
Підсумкові заходи	-	-	-	2	2
Усього	8	20	15	2	45

Розподіл годин за видами діяльності є орієнтовним. Кількість годин на вивчення окремих тем може змінювати інституція – суб'єкт підвищення кваліфікації – у межах часу, передбаченого нормативними документами та Програмою, з урахуванням індивідуальних запитів та професійного досвіду педагогічних працівників.

Вибір форми організації освітнього процесу, методів і засобів навчання для досягнення результатів навчання, визначених Програмою, здійснює суб'єкт підвищення кваліфікації.

Система та критерії оцінювання результатів навчання педагогічних працівників відповідно до оновленого Стандарту визначаються суб'єктом підвищення кваліфікації.

ЗМІСТ ТИПОВОЇ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ СТАНДАРТУ «ВИХОВАТЕЛЬ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ»

Тема 1.1. Зміст і структура Стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти».

Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти» як державний документ. Основна мета та завдання Стандарту. Загальна структура Стандарту. Розділи Стандарту, їх основний зміст. Оглядова характеристика компонентів Стандарту.

Тема 1.2. Нормативно-правова база, що регулює професійну діяльність вихователя ЗДО.

Місце нормативного забезпечення в структурі Стандарту. Аналіз чинних нормативних документів, що регулюють професійну діяльність вихователя ЗДО.

МОДУЛЬ 2. ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИХОВАТЕЛЯ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ВІДПОВІДНО СТАНДАРТУ

Тема 2.1. Кодифікація трудових функцій, професійних компетентностей, знань, умінь та навичок вихователя ЗДО, їх місце в структурі Стандарту.

Загальна характеристика пункту 6 Стандарту. Визначення понять «трудові функції», «компетентності», «професійні компетентності». Кодифікація та опис трудових функцій вихователя в Стандарті.

Тема 2.2. Ключові професійні компетентності, знання, уміння та навички вихователя ЗДО для організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу.

Визначення понять «освітній процес», «освітній процес ЗДО». Загальна характеристика трудової функції вихователя щодо організації та реалізації освітнього процесу. Основні предмети і засоби праці вихователя ЗДО для здійснення трудової функції щодо організації та реалізації освітнього процесу. Професійні компетентності вихователя для здійснення трудової функції щодо організації та реалізації освітнього процесу: прогностична, організаційна, оцінювально-аналітична, предметно-методична. Аналіз знань, умінь і навичок

вихователя за компетентностями; умови й особливості їх формування та розвитку.

Тема 2.3. Ключові професійні компетентності, знання, уміння та навички вихователя ЗДО для створення здорового, безпечного розвивального, інклюзивного освітнього середовища.

Визначення понять «освітнє середовище ЗДО». Загальна характеристика трудової функції вихователя щодо створення здорового, безпечного, розвивального, інклюзивного освітнього середовища. Основні предмети і засоби праці вихователя ЗДО для реалізації трудової функції щодо створення здорового, безпечного, розвивального, інклюзивного освітнього середовища. Професійні компетентності вихователя для реалізації даної трудової функції: здоров'язбережувальна, проєктувальна. Аналіз знань, умінь і навичок вихователя за компетентностями; умови й особливості їх формування та розвитку.

Тема 2.4. Ключові професійні компетентності, знання, уміння та навички вихователя ЗДО для забезпечення партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу.

Визначення понять «взаємодія», «партнерство», «партнерська взаємодія», «партнерська взаємодія учасників освітнього процесу». Загальна характеристика трудової функції вихователя щодо забезпечення партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу. Основні предмети і засоби праці вихователя ЗДО для реалізації трудової функції щодо забезпечення партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу. Професійні компетентності вихователя для реалізації даної трудової функції: психо-емоційна, педагогічне партнерство, морально-етична. Аналіз знань, умінь і навичок вихователя за компетентностями; умови й особливості їх формування та розвитку.

Тема 2.5. Ключові професійні компетентності, знання, уміння та навички вихователя ЗДО для забезпечення власного професійного розвитку та самовдосконалення.

Визначення понять «професійний розвиток», «самовдосконалення». Загальна характеристика трудової функції вихователя щодо забезпечення власного професійного розвитку та самовдосконалення. Основні предмети і засоби праці вихователя ЗДО для реалізації трудової функції щодо забезпечення власного професійного розвитку та самовдосконалення. Професійні компетентності вихователя для реалізації даної трудової функції: здатність до навчання впродовж життя, інформаційно-комунікаційна. Аналіз знань, умінь і навичок вихователя за компетентностями; умови й особливості їх формування та розвитку.

МОДУЛЬ 3. ІНДИВІДУАЛЬНА ТРАЄКТОРІЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ

Тема 3.1. Моделювання індивідуальної траєкторії професійного розвитку вихователя ЗДО відповідно до Стандарту.

Поняття «індивідуальна траєкторія професійного розвитку». Переваги використання індивідуальної траєкторії для професійного розвитку. Етапи створення індивідуальної траєкторії професійного розвитку: діагностичний, інформаційний, практичний, узагальнюючий. Інструменти моделювання індивідуальної траєкторії професійного розвитку: самоаналіз власної професійної діяльності відповідно до Стандарту, самоосвіта, підвищення кваліфікації, саморозвиток, самоменеджмент.

Тема 3.2. Дорожня карта імплементації Стандарту в роботу вихователя ЗДО.

Визначення поняття «дорожня карта імплементації Стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти». Структура дорожньої карти та характеристика основних компонентів: мета, напрями, рівні, матриця заходів, ризики, очікувані результати. Особливості розробки дорожньої карти та її презентація.

Питання для самостійного опрацювання

1. Розглянути та теоретично проаналізувати загальну структуру Стандарту.
2. Проаналізувати основні положення (мета, завдання, призначення, ключові компоненти) Стандарту.
3. Підготувати інформаційне повідомлення з теми «Зміст і структура Стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти».
4. Проаналізувати нормативно-правові документи, які регулюють професійну діяльність вихователя ЗДО та охарактеризувати ті, якими здійснюється: підвищення кваліфікації вихователів; оплата праці вихователя; організація роботи з охорони праці; участь вихователя у моніторингу якості освіти; робота вихователя з батьками вихованців; робота вихователя з дітьми з особливими освітніми потребами; участь вихователя в команді психолого-педагогічного супроводу.
5. Проаналізувати пункт 3 Стандарту. Надати відповіді на запитання за покликанням <https://forms.gle/GGZD4dcf76avkC449>
6. Підготувати інформаційне повідомлення з теми «Нормативно-правова база, що регулює професійну діяльність вихователя ЗДО».
7. Опрацювати перелік трудових функцій, професійних компетентностей, знань, умінь та навичок вихователя ЗДО. Розглянути їх кодування та місце в структурі Стандарту.

8. Визначити методичні інструменти (форми, методи, прийоми, технології), які допоможуть вихователю ЗДО набути необхідних професійних компетентностей, знань, умінь і навичок для здійснення трудової функції щодо організації та реалізації освітнього процесу.

9. Підготувати інформаційне повідомлення для вихователів із теми «Ключові професійні компетентності, знання, уміння та навички вихователя ЗДО для організації та реалізації освітнього процесу».

10. Сформувати хмару слів з теми «Ключові професійні компетентності, знання, уміння та навички вихователя ЗДО для організації та реалізації освітнього процесу».

11. Визначити методичні інструменти (форми, методи, прийоми, технології), які допоможуть вихователю ЗДО набути необхідних професійних компетентностей, знань, умінь і навичок для здійснення трудової функції створення здорового, безпечного розвивального інклюзивного освітнього середовища.

12. Підготувати повідомлення для вихователів із теми «Ключові професійні компетентності, знання, уміння та навички вихователя ЗДО для створення здорового, безпечного розвивального інклюзивного освітнього середовища».

13. Сформувати хмару слів з теми «Ключові професійні компетентності, знання, уміння та навички вихователя ЗДО для створення здорового, безпечного розвивального інклюзивного освітнього середовища».

14. Визначити методичні інструменти (форми, методи, прийоми, технології), які допоможуть вихователю ЗДО набути необхідних професійних компетентностей, знань, умінь і навичок для здійснення трудової функції щодо забезпечення партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу.

15. Підготувати інформаційне повідомлення з теми «Ключові професійні компетентності, знання, уміння та навички вихователя ЗДО для забезпечення партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу».

16. Розробити термінологічний міні-словник «Партнерська взаємодія вихователя ЗДО з учасниками освітнього процесу».

17. Проаналізувати визначення професійної компетентності «здатність до навчання впродовж життя» в науково-методичній літературі та підібрати найбільш значущі для себе трактування.

18. Підготувати інформаційне повідомлення з теми «Ключові професійні компетентності, знання, уміння та навички вихователя ЗДО щодо роботи з батьківською громадськістю».

19. Визначити основні умови формування інформаційно-комунікаційної компетентності вихователя.

20. Визначити методичні інструменти (форми, методи, прийоми, технології), які допоможуть вихователю ЗДО набути необхідних професійних компетентностей, знань, умінь і навичок для забезпечення власного професійного розвитку та самовдосконалення.

21. Опрацювати тему «Моделювання індивідуальної траєкторії професійного розвитку вихователя ЗДО відповідно Стандарту» та охарактеризувати етапи створення власної індивідуальної траєкторії професійного розвитку.

22. Підготувати питання для самоперевірки та відповіді за темою «Моделювання індивідуальної траєкторії професійного розвитку вихователя ЗДО відповідно Стандарту» (5 питань).

23. Охарактеризувати зміст основних компонентів дорожньої карти імплементації Стандарту.

24. Запропонувати змістовне наповнення для матриці заходів дорожньої карти імплементації Стандарту.

25. Спрогнозувати позитивні результати у власній педагогічній практиці та професійному розвитку через імплементацію Стандарту.

Перелік практичних завдань

1. Переглянути зміст сайту закладу. Започаткувати або оновити сторінку «Нормативно-правова база, що регулює професійну діяльність вихователя ЗДО». Оновити зміст відповідно Стандарту.

2. Розробити професійний портрет вихователя ЗДО з урахуванням трудових функцій, професійних компетентностей, зазначених у нормативних документах, що їх регулюють.

3. Підготувати інформаційний буклет «Нормативно-правова база, що регулює професійну діяльність вихователя ЗДО».

4. Використовуючи інструменти Google розробити опитувальник для вихователів з теми «Трудові функції, професійні компетентності, знання, уміння та навички вихователя ЗДО в структурі Стандарту» (до 10 питань).

5. Розробити кейси для визначення трудової функції, професійної компетентності або знань, умінь і навичок, використовуючи кодування Стандарту.

6. Підготувати та презентувати методичний колаж «Трудові функції, професійні компетентності, знання, уміння та навички вихователя ЗДО в структурі Стандарту».

7. Розробити пакет тестових завдань з теми «Ключові професійні компетентності, знання, уміння та навички вихователя ЗДО для організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу» (до 10 питань).

8. Розробити практичний кейс, який допоможе вихователям ЗДО сформулювати та розвинути ключові професійні компетентності, знання, уміння та навички для організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу.

9. Запропонувати методичний супровід до теми «Ключові професійні компетентності, знання, уміння та навички вихователя ЗДО для організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу» (5 заходів)

№	Назва методичного заходу	Форма проведення	Мета	Умови проведення, опис

10. Розробити практичний кейс, який допоможе вихователям ЗДО сформувати та розвинути ключові професійні компетентності, знання, уміння та навички для забезпечення партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу.

11. Підібрати й розмістити на офіційному сайті закладу в рубриці «Робота з батьками» практичні поради для них.

12. Підготувати чек-лист, який скерує вихователів на розвиток професійних компетентностей для виконання трудової функції щодо забезпечення партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу.

13. Презентувати результати роботи над власною темою самоосвіти.

14. Підготувати міні-проект «Мое професійне зростання».

15. Створити та змістовно наповнити інтерактивну дошку «Професійний розвиток та самовдосконалення вихователя».

16. Розробити опитувальник для самоаналізу власної професійної діяльності відповідно Стандарту.

17. Підготуйте візуальне супроводження в програмі «PowerPoint» до теми «Моделювання індивідуальної траєкторії професійного розвитку вихователя ЗДО відповідно Стандарту».

18. Розробити та презентувати проект власної індивідуальної траєкторії професійного розвитку відповідно Стандарту.

19. Використовуючи елементи SWOT-аналізу визначити сильні та слабкі сторони, ризики й можливості імплементації Стандарту.

Сильні сторони	Слабкі сторони
Можливості	Ризики

20. Розробити портфоліо вихователя ЗДО відповідно до Стандарту та розмістити його на офіційному сайті закладу в рубриці «Методична робота».

Список рекомендованої літератури

Нормативно-правові документи:

1. Базовий компонент дошкільної освіти України / Під наук. керівн. Піроженко Т. О., авт. кол-в: Байер О. М., Безсонова О. К., Брежнева О. Г., Гавриш Н. В., Загородня Л. П. та ін. 2021. 37 с. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf.
2. Закон України «Про освіту» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Закон України «Про охорону праці» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>
4. Закон України «Про дошкільну освіту» № 2628–III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>.
5. Кодекс законів про працю України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
6. Конституція України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Наказ Міністерства освіти і науки України, Міністерства економіки України, Міністерства фінансів України від 23.07.2010 № 736/902/758 «Про затвердження порядків надання платних послуг державними та комунальними навчальними закладами» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1196-10#Text>
8. Наказ Міністерства освіти і науки України, від 06.10.2010 № 930 «Про затвердження Типового положення про атестацію педагогічних працівників» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1255-10#Text>
9. Наказ Міністерства економіки України від 19.10.2021 № 755–21 «Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» URL: [file:///C:/Users/Admin/Downloads/61727cdc64def816302302%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Admin/Downloads/61727cdc64def816302302%20(2).pdf)
10. Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.10.2010 № 912 «Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання» URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-kontseptsii-rozvitku-inklyuzivnogo-navchannya>
11. Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.10.2012 № 1059 «Про затвердження Примірної інструкції з діловодства у дошкільних

навчальних закладах» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1059736-12#Text>

12. Наказ Міністерства освіти і науки України від 04.11.2010 № 1055 «Про затвердження Типових штатних нормативів дошкільних навчальних закладів» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1157-10#Text>

13. Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.01.2020 № 54 «Про затвердження Порядку проведення моніторингу якості освіти» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0154-20#Text>

14. Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.07.2018 № 776 «Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0457729-21#Text>

15. Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.12.2017 № 1633 «Про затвердження примірнього переліку ігрового та навчально-дидактичного обладнання для закладів дошкільної освіти» URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/perelik-igrovogo-ta-navchalno-didaktichnogo-obladnannya>

16. Наказ Міністерства освіти і науки України від 20.07.2020 № 931 «Про затвердження Порядку надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1119-20#Text>

17. Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.11.2002 № 667 «Про затвердження Порядку встановлення плати для батьків за перебування дітей у державних та комунальних дошкільних та інтернатних навчальних закладах» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0953-02#Text>

18. Наказ Міністерства освіти і науки України від 24.03.2016 № 234 «Про затвердження Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0563-16#Text>

19. Наказ Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017 № 1669 «Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0100-18#Text>

20. Наказ Міністерства освіти і науки України від 20.04.2015 № 446 «Про затвердження гранично допустимого навчального навантаження на дитину у дошкільних навчальних закладах різних типів та форм власності» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0520-15#Text>

21. Постанова Кабінету Міністрів України від 05.10.2009 № 1124 «Про затвердження Положення про центр розвитку дитини» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1124-2009-%D0%BF#Text>

22. Постанова Кабінету Міністрів України від 10.04.2019 № 530 «Про затвердження Порядку організації діяльності інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-2019-%D0%BF#Text>

23. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.03.2003 № 305 «Про затвердження Положення про заклади дошкільної освіти» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/305-2003-%D0%BF#Text>

24. Постанова Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 № 684 «Про затвердження порядку ведення обліку дітей дошкільного, шкільного віку та учнів» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/684-2017-%D0%BF#Text>

25. Постанова Кабінету Міністрів України від 14.04.1997 № 346 «Про затвердження Порядку надання щорічної основної відпустки тривалістю до 56 календарних днів керівним працівникам закладів та установ освіти, навчальних (педагогічних) частин (підрозділів) інших установ і закладів, педагогічним, науково-педагогічним працівникам та науковим працівникам» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/346-97-%D0%BF#Text>

26. Постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>

27. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.12.2015 № 1109 «Про затвердження переліку кваліфікаційних категорій і педагогічних знань педагогічних працівників» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1109-2015-%D0%BF#Text>

28. Постанова Кабінету Міністрів України від 24.03.2021 № 305 «Про затвердження норм та Порядку організації харчування у закладах освіти та дитячих закладах оздоровлення та відпочинку» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/305-2021-%D0%BF#Text>

29. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.08.2010 № 796 «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися закладами освіти, що належать до державної і комунальної форми власності» URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/243628432>

30. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.08.2002 № 1298 «Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1298-2002-%D0%BF#Text>

Основна література

1. Артемова Л. Любити дитину – покликання чи мистецтво? Поради вихователям. *Дошкільне виховання*. 2021. № 8. С. 14-19.

2. Безсонова О. Емоційні ситуації в роботі педагога. *Палітра педагога*. 2019. № 5. С. 12-13.

3. Безсонова О. Тайм-менеджмент для молодого педагога. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2019. № 9. С. 35-36.

4. Бернацька О. Професійне вигорання: про допомогу собі й колегам. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2021. № 3.

5. Бернацька О. Створюємо позитивний імідж педагога: основні компоненти та способи розвитку . *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2021. № 9. С. 47-51.
6. Богінч О.Л., Левінець Н.В., Лохвицька Л.В., Сварковська Л.А. Фізичне виховання, основи здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей старшого дошкільного віку: навч.-метод. посіб. Київ : Генеза, 2013. 128 с.
7. Богуш А., Гавриш Н. Розвиток мовлення дітей старшого дошкільного віку. Методичний посібник для вихователя. Серія «Настільна книжка вихователя». К.: Генеза, 2017. 160 с.
8. Брежнева О.Г. Математичний розвиток дошкільників: теорія і технологія: монографія. Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2018. 481 с.
9. Варламова Л. Партнерська взаємодія педагога з дитиною. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2013. № 5. С. 11-18.
10. Вознюк Т.В. Сучасні ігрові види спорту: теорія та методика викладання: навчальний посібник. Вінниця : ФОП Корзун Д.Ю., 2017. 248 с. URL: <http://library.vspu.net/bitstream/handle/123456789/2367/D12.pdf>
11. Гавриш Н. Вихователь: Хочу?! Можу?! Треба?! або Професійний та особистісний комфорт сучасного педагога . *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2017. № 12. С. 9-15.
12. Гавриш Н., Безсонова О. Калейдоскоп інформаційно-ігрової творчості дітей. Методичний посібник. — Київ: Слово, 2015. 256 с.
13. Гавриш Н., Пометун О. Дошкільнятам – освіта для сталого розвитку. Парціальна програма для дітей дошкільного віку. К.: ІП НАПН України, 2019. 24 с.
14. Галяпа М. Мистецтво комунікації як чинник успішності . *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2014. № 8. С. 37-41.
15. Галяпа М. Самовдосконалення педагога як система фахового зростання. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2015. № 10. С. 24-30.
16. Грицан С. Як стишити галоп часу, або Тайм-менеджмент для професійного зростання. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2017. № 1. С. 37-43.
17. Дуткевич Т. Дошкільна психологія. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 392.с.
18. ECERS-3: шкала оцінювання якості освітнього процесу в закладах дошкільної освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/ecers-shkala-ocinyuvannya-seredovisha-rannogo-ditinstva>
19. Кондратець І. Самоменеджмент – ключ до успіху. Рефлексивна програма професійного антивигорання. *Дошкільне виховання*. 2016. № 11. С. 23-25.

20. Косенчук О.Г. Державний стандарт дошкільної освіти: особливості впровадження. Навчально-методичний посібник. Видавництво «Ранок». 2021. 240с.
21. Косенчук О.Г., Новик І.М. ECERS-3: оцінюємо якість освітнього процесу по-новому. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2020. №12. С. 4-9. URL: https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/vmdz_12_2020-4-9.pdf
22. Косенчук О.Г., Новик І.М. Досліджуємо якість освітнього процесу. *Дошкільне виховання*. 2020. № 10. С. 10-13. URL: <https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2020/10/dv-102020-kosenchuk-novik.pdf>
23. Крутій К.Л., Стеценко І.Б. Парціальна програма формування культури інженерного мислення в дітей передшкільного віку «STREAM-освіта, або Стежинки у Всесвіт». Освітній напрям «Технології або Таємничі перетворення». Запоріжжя: ТОВ«ЛПКС» ЛТД, 2020. 192 с.
24. Кулікова І.А. Англійська мова для дітей дошкільного віку: програма та методичні рекомендації. – Тернопіль: Мандрівець, 2015. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/5anglijska-mova-dlya-ditej-doshkilnogo-viku-kulikova.pdf>
25. Ландрет Л. Правильне виховання характеру дітей. / пер. з англ. Степанова В., ВБФ «Східноєвропейська гуманітарна місія», 2017. 224 с.
26. Левінець Н.В. Моделювання здоров'язбереігаючого середовища дошкільного навчального закладу: сучасні підходи. URL: <https://ird.npu.edu.ua/files/leviniec.pdf>
27. Малишева Н. Як створили освітнє середовище, яке мотивує, активізує, зберігає та розвиває. *Практика управління дошкільним закладом*. 2021. № 1.
28. Машовець М.А., Науменко М.С. Особливості емоційно-ціннісного спілкування в сучасній українській сім'ї. *Молодий вчений*. 2018. № 8.1 (60.1). С. 80 – 84.
29. Методичні рекомендації до Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) 2021 р. URL : https://oplatforma.com.ua/files/articles/2895/Metodychka_BKDO_2021_Pedrada.pdf
30. Навчально-методичний комплект. Навчально-методичний посібник «Особлива дитина в інклюзивному навчальному закладі»./ Коваль Л.В., Компанець Н.М., Квітка Н.О., Лапін А.В., Луценко І.В.– К.: 2017 – 362с. URL: <https://cutt.ly/PNo1Vrt>
31. Настільний теніс. Програма і методичні рекомендації з навчання дітей старшого дошкільного віку грі у настільний теніс / Авраменко О.М., Дроздюк В.І., Коваленко Г.М., Якименко Н. Суми: НІКО, 2019. 80 с. URL: <https://cutt.ly/VNo19Vp>

32. Нерянова С.І., Піроженко Т.О. Двигун прогресу, або Гра як джерело розвитку дошкільників. *Вихователь-методист*. 2017. №2. С. 11-14.
33. Нечипорук Н. І., Педько О. П., Корж Т. М. Особливості організації навчально-виховного процесу в різновікових групах ДНЗ. Тернопіль : Мандрівець, 2014. 184 с.
34. Освітнє середовище закладу дошкільної освіти: технології проєктування : навч.-метод. посібник / О. Д. Рейпольська, І. М. Гудим, Л. І. Зайцева, І. В. Луценко, В. О. Луценко, Г. Г. Цветкова ; за ред. О. Д. Рейпольської. — Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 222 с. <https://cutt.ly/VNoVHL8>
35. Піроженко Т. Якщо очікуєш змін – змінюйся сам. *Вихователь-методист дошкільного закладу* : спеціаліз. журн. – 2017. № 12. С. 4-8
36. Піроженко Т.О. Ладивір С.О., Соловійова Л.І. та ін. Компас у світі ціннісних орієнтацій дошкільника : навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2016. 56 с.
37. Піроженко Т.О., Соловійова Л.І. та ін. Ціннісні орієнтації дитини у дорослому світі: навчально-методичний посібник. Київ. Видавничий дім «Слово». 2017. 89 с.
38. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка. Підручник. 4-те видання, перероблене Київ. ВЦ «Академія». 2018. 408 с.
39. Регулююча дія ціннісних орієнтацій у житті дитини: моногр. [Т.О. Піроженко, І.І. Карабаєва, О.Ю. Хартман, Л.І. Соловійова, О.І. Федорчук, Л.Д. Токарева]; за ред. Т.О. Піроженко. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2020. 222 с. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/722164/>.
40. Романюк І. Індивідуальна траєкторія розвитку професійної компетентності педагога. *Дошкільне виховання*. 2019. № 4. С. 6-10.
41. Савінова Н. Погуглив, скачав, запозичив... або Академічна доброчесність у дитячому садку. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2021. № 6. С. 23-25.
42. Савченко Л. Л. Культура мовлення вихователя як засіб професійної діяльності. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2019. № 65, Т. 1. С 69-73. URL: http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2019/65/part_1/16.pdf
43. Шевчук А. С. Дитяча хореографія : навч.-метод. посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2016. 288 с. URL: <https://cutt.ly/dNo2ecR>
44. Шевчук А. С. Дитячі розваги і свята (у схемах, таблицях, визначеннях, сценаріях) : навч.-метод. посібник. Тернопіль : Мандрівець, 2020. 336 с.
45. Шкіряний м'яч. Програма і методичні рекомендації з навчання дітей старшого дошкільного віку гри у футбол / Дяконова Н.С., Дроздук В.І., Коваленко Г.М., Якименко Н.І. Суми: НІКО, 2019. 44 с. URL:

<https://drive.google.com/file/d/0B3m2TqBM0APKeGFEYzI4RmpodUk/view?usp=sharing>

46. Що таке емоційний інтелект, ненасильницьке спілкування та як мирно розв'язувати конфлікти URL : <https://nus.org.ua/articles/shho-take-emotsijnyj-intelekt-nenasylnytske-spilkuвання-ta-yak-myrno-rozv-yazuvaty-konflikty/>

Додаткова література

1. Голота А. С. Розвиток емоційного інтелекту дошкільників: практичні рекомендації. *Психолог дошкілля*. К., 2019. С. 18–23 URL: https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/golota_rozv_ei.pdf

2. Доброго ранку! Ми раді, що ви тут! Посібник для педагогів про проведення ранкових зустрічей. Всеукраїнський фонд «Крок за кроком», 2016. 52 с.

3. Дубовик С. Вікно Йохарі: зазирніть у себе. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2021. № 9. С. 59-61.

4. Корнєєва О.Л. Вихователі, які вміють грати, – виграють. *Вихователь-методист*. 2017. №2. С. 17-21.

5. Лохвицька Л.В., Андрющенко Т.К. До здоров'я дітей – через освіту дорослих: Технологія взаємодії дошкільних навчальних закладів з родинами Тернопіль: Мандрівець, 2012. 176 с.

6. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. — Київ: Центр вільної преси, 2012. 352 с URL : <https://www.aup.com.ua/uploads/momg.pdf>

7. НУМО: платформа розвитку дошкільнят. URL: <https://numo.mon.gov.ua/>

8. Половіна О. А. Артосвіта дітей дошкільного віку: технологія образотворення у дії. *Мистецтво та освіта: Науково-методичний журнал*. Київ, «Педагогічна думка». 3 (97), 2020 р. С. 34-40.

9. Професійне вигорання педагогів: вживаємо запобіжних заходів URL : <https://oplatforma.com.ua/article/167-qqq-16-m4-30-04-2016-profesyne-vigorannya-pedagogv-vjivamo-zapobjnih-zahodv>

10. Савінова Н. Як стати приємним співрозмовником, або Спілкуйтеся професійно. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2021. № 3.

11. Шаблони для створення презентацій. URL: <http://teach-inf.at.ua/load/prafika/49>

12. Шевчук А.С. Мистецька освіта дітей: традиції та інновації в оновленому БКДО. *Дошкільне виховання*. 2021. №4. С. 16-19.

15. Пасічник В.М., Пітин М.П., Згоба В.Л. Сучасні технології з елементами видів спорту у фізичному вихованні дітей дошкільного віку. *Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова*. Вип. 10 (80). 2017. С.88 – 93. URL: [irbis-nbuv.gov.ua> cgi-bin> irbis_nbuv > cgiirbis_64](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64)
16. Піроженко Т.О. Відповідальність дорослого перед дитячою грою: стратегічний орієнтир. *Вихователь-методист*. 2017. №2. С. 5 – 10.
17. Половіна О. Мистецька освіта дошкільників: не відтворювати, а творити. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. № 1. 2019. С.15 – 22.
18. Половіна О. Мистецька освіта дошкільників: свобода, творчість, інтеграція. *Дошкільне виховання*. № 5. 2019. С.3 – 8.
19. Половіна О. Мистецька освіта сьогодні: синтез підходів. *Дошкільне виховання*. 2019. №12. С.3 – 8.
20. Рекомендації щодо забезпечення якості дошкільної освіти України в умовах карантину/ авт. кол. Косенчук О., Новик І., Венгловська О.: УІРО, 2021. URL: <https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/doshkilnaosvita.pdf>
21. Сулімова С., Сокиринська Н. Соціально-фінансова освіта: успішний досвід. *Дошкільне виховання*. 2016. №4.
22. Шевчук А.С. Інтегрована відповідальність, або Зони впливу різних фахівців на музичне виховання дітей. *Музичний керівник*. 2020. № 4. С. 4–10.

**Генеральний директор
директорату дошкільної,
шкільної, позашкільної
та інклюзивної освіти**

Олег ЄРЕСЬКО